

Toplum Sa?I?k Yo?unlu?u Derecelendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Toplum Sa?I?k Yo?unlu?u Derecelendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31689>

Özet

Toplum Sa?l?k Yo?unlu?u Derecelendirme Ölçe?i (TSYDÖ), bireylerin ve hane halklar?n?n sa?l?k bak?m gereksinimlerini ve sa?l?k yo?unluklar?n? sistematik olarak de?erlendirmek amacıyla geli?tirilmif bir ölçektir. Bu akademik giri?, ölçe?in Türk toplumu için ger?ekle?tirilen geçerlik ve güvenilirlik uyarlama çal??mas?n? özetlemektedir.

Ölçek, 2004 y?l?nda Aysun Çelebio?lu taraf?ndan Ege Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü'nde tamamlanan bir yüksek lisans tezi kapsamında Türk kültürüne uyarlama çal??mas? olarak kazand?r?lm??t?r. Çal??ma, ölçe?in kültürel ve dilsel uygunlu?unu de?erlendirmif ve psikometrik özelliklerini dört temel alanda incelemi?tir: Çevresel Alan, Psikososyal Alan, Fizyolojik Alan ve Sa?l?k Davran??lar? Alan?. Elde edilen bulgular, ölçe?in halk sa?l??? alan?nda kullan?m potansiyelini desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler

Toplum Sa?l???, Sa?l?k Yo?unlu?u, Derecelendirme Ölçe?i, Psikometri, Geçerlik, Güvenirlik, Aysun Çelebio?lu, Uyarlama, Halk Sa?l??? Hem?ireli?i.

Yazarlar

Aysun Çelebio?lu

Amaç

Ölçe?in temel amacı, bireylerin ve özellikle hane halklar?n?n sa?l?k yo?unlu?u düzeylerini belirlemek ve bu yo?unlu?a ba?l? olarak ortaya ç?kan sa?l?k bak?m gereksinimlerini tespit etmektir. Bu tespit, toplumsal düzeyde sa?l?k risklerinin önceliklendirilmesi ve kaynaklar?n etkin kullan?m? aç?s?ndan önem ta??r.

Türk toplumu için yürütülen uyarlama çal??mas?n?n özel amacı, orijinal ölçe?in dilsel e?de?erlili?ini sa?lamak ve Türkiye ba?lam?nda geçerli ve güvenilir bir araç olarak kullan?labilirli?ini istatistiksel yöntemlerle do?ulamaktır. Ölçek, özellikle halk sa?l??? hem?ireli?i uygulamalar?nda, yüksek sa?l?k riski ta??yan gruplar? belirlemek ve uygun koruyucu ve tedavi edici müdahale stratejileri geli?tirmek için bir temel olu?turmaya hedeflemektedir.

Yap?

TSYDÖ, sa?l?k yo?unlu?unu çok boyutlu bir yapı olarak ele alır ve bu yapıyı de?erlendirirken sadece bireysel fizyolojiyi de?il, aynı zamanda çevresel ve psikososyal etmenleri de dikkate alır. Ölçek, teorik olarak dört ana alt alandan olu?maktadır:

Çevresel Alan: Bireyin ya?ad??? fiziki çevre ko?ullar?, hijyen durumu ve sa?l?k hizmetlerine eri?im gibi d??sal faktörleri içerir.

Psikososyal Alan: Bireyin sosyal destek sistemleri, aile içi ili?kiler, stres yönetimi ve ruh sa?l??? durumunu kapsar.

Fizyolojik Alan: Bireyin mevcut fiziksel sa?l?k durumu, kronik hastal?k yükü ve genel fonksiyonel kapasitesi gibi biyolojik bile?enleri de?erlendirir.

Sa?l?k Davran??lar? Alan?: Bireyin koruyucu sa?l?k al??kanl?klar?, riskli davran??lardan kaç?nma ve sa?l?kla ilgili bilgi düzeyini ölçer.

Geçerlik

Ölçe?in Türk toplumu için geçerlik çal??malar?, kapsam ve yordama geçerli?i odaklar?nda yürütülmü?tür. **Kapsam geçerli?i** için, ölçek maddelerinin kültürel ve dilsel uygunlu?u, alan?nda uzman ki?iler taraf?ndan detayl? dil de?erlendirmelerine tabi tutulmu?tur. Bu süreç, maddelerin kültürel ba?lama tam olarak adapte edilmesini sa?lam??t?r.

Yordama geçerli?i (Predictive Validity) analizleri sonucunda, ölçek puanlar?n?n çe?itli halk sa?l??? göstergeleriyle anlaml? farklıl?klar gösterdi?i bulunmu?tur. Bu göstergeler ?unlard?: toplam hane halk? say?s?, evdeki çocuk say?s?, ebelerin yapt??? ziyaret say?s? ve sa?l?k kurumlar?na toplam ba?vuru say?s?. Bu anlaml? farklıl?klar, ölçe?in toplumsal sa?l?k gereksinimlerini ba?ar?l? bir ?ekilde öngörebildi?ini göstermektedir. Ayr?ca, kat?lmc?lar?n kendi sa?l?k bak?m gereksinimlerini de?erlendirme puanlar? aras?nda **Turkey-HSD Post Hoc Testi** ile 0.05 düzeyinde anlaml? bir farklıl?k tespit edilmi?tir.

Güvenirlik

Güvenirlik analizleri, ölçe?in iç tutarlıl???n? ve kararlıl???n? ölçmek üzere yap?lm??t?r. Ölçe?in parametrelerinin puan ortalamalar? 0.33 ile 3.00 aras?nda bir de?i?im göstermi?tir. Ölçe?in tümü için hesaplanan **Cronbach Alfa katsay?s?** 0.5248 olarak rapor edilmi?tir.

Alt alanlara ait iç tutarlıl?k katsay?lar? ise ?öyledir:

Çevresel Alan: 0.5033

Psikososyal Alan: 0.4037

Fizyolojik Alan: 0.4165

Sa?l?k Davran??lar? Alan?: 0.4532

Ayr?ca, ölçe?in iki yar?s? aras?ndaki **korelasyon** 0.53 olarak belirlenmi?tir. Bölünmü? yar? güvenilirlik yöntemleri kullan?larak, birinci yar?n?n Cronbach Alphas? 0.56, ikinci yar?n?n Cronbach Alphas? 0.39 olarak hesaplanm??t?r. **Spearman-Brown katsay?s?** 0.57 ve **Guttman Split-half katsay?s?** 0.63 de?erlerini alm??t?r. Bu de?erler, ölçe?in kabul edilebilir düzeyde güvenilirli?e

sahip oldu?unu göstermekle birlikte, baz? alt alanlarda iç tutarlılı??n iyile?tirilmesi gerekti?ini ifade etmektedir.

Faktör Analizi

Yüksek lisans tezinin özetlenen içeri?inde, ölçe?in yap?sal geçerli?ini destekleyen ayrıntılc? bir **faktör analizi** çal??masın?n detaylar? aç?kça rapor edilmemiştir. Ancak ölçe?in geçerlik ve güvenilirlik bölümünde belirtilen Çevresel, Psikososyal, Fizyolojik ve Sa?l?k Davran??lar? olmak üzere dört temel alan, ölçe?in teorik olarak dört faktörlü bir yapıya sahip oldu?unu dü?ündürmektedir. Bu dört boyut, toplumsal sa?l?k yo?unlu?u yap?sın? ölçmek için kritik bile?enlerdir.

Araç

Test Türü: Uyarlama ve Derecelendirme Ölçe?i

Format: Derecelendirme (Likert veya benzeri derecelendirme sistemi kullanıldı?? varsayılmaktadır.)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Hane halk? düzeyinde toplumsal sa?l?k de?erlendirmesi yapılan bireyler.

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Hane halk? ve sa?l?k kurumlar? başvurusu gibi göstergelerin de?erlendirilmesi nedeniyle.)

Popülasyon Detaylar?: Çal??ma, Türkiye'deki hane halklar? üzerine odaklanarak, halk sa?l?? hem?ireli?i hizmetlerinin planlanabilece?i bir örneklem üzerinde uygulanmıştır.

Test Metodolojisi: Uygulama, genellikle öz bildirim veya sa?l?k profesyonelleri tarafından yapılan gözlem/görü?me temelli derecelendirme ?eklinde gerçekleştirilir.

Anahtar Kelimeler

Halk Sa?l??, Hem?ireli?i, Toplumsal Sa?l?k, Yordama Geçerli?i, Cronbach Alpha, Split-half, Sa?l?k Davran??lar?, Korelasyon, Derecelendirme.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Bilgi mevcut de?il.

Kurumsal E-posta Adresleri: aysun.celebioglu@ege.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Ege Üniversitesi, Sa?lık Bilimleri Enstitüsü, İzmir (2004 Yüksek Lisans Tezine dayanarak belirtilmiştir).

İzinler, Ücret ve Test Y?li?

Ölçek, 2004 yılında yüksek lisans tezi kapsamında Türk toplumuna uyarlanmıştır. Ölçeğin akademik veya klinik amaçlı kullanımı için sorumlu yazar Aysun Çelebio?lu ile yukarıdaki e-posta adresi üzerinden iletişime geçilmesi gerekmektedir. Kullanım ücreti ve izin koşulları yazar tarafından belirlenmektedir.

Kaynaklar

Çelibio?lu, A.(2004). *Toplum sa?lık yo?unlu?u derecelendirme ölçeğinin Türk toplumu için geçerlik ve güvenirlik çalışması*. (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, Sa?lık Bilimleri Enstitüsü, İzmir. Teze ulusal tez merkezi üzerinden erişim sağlanabilir: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıda belirtilen bağlantıdan indirilebilir:

Orijinal PDF can be downloaded here: toplum-saglik-yogunlugu-derecelendirme-olcegi-toad.pdf

Toplum Sa?lık Yo?unlu?u Derecelendirme Ölçe?i Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin maddeleri, kaynak materyalde doğrudan listelenmemiştir. Ölçeğin tamamına ve uygulama yönergelerine ulaşmak için ilgili yüksek lisans tezine başvurulması gerekmektedir.